

Tampereen kaupunki

Joukkoliikennelautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2026

Joukkoliikennelautakunta 10.9.2025

Sisällysluettelo

Joukkoliikennelautakunta	2
Toimintaympäristön muutokset	2
Toiminnan tavoitteet	2
Talous	3
Joukkoliikenne	4
Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset	4
Palvelujen toimintamenot	5
Talous	5

Joukkoliikennelautakunta

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden, Ylöjärven ja Kangasalan kaupunkien sekä Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä on tehty useita palvelutarjontaa kehittäviä uudistuksia vuodesta 2021 lähtien. Ratikkaliikenteen käynnistymisen Lentävänniemeeseen 7.1.2025 alkaen myötä ratikan vuonna 2016 päätetty kokonaisuus valmistui ja muu joukkoliikennelinjasto on uudistettu tukemaan tätä kehitystä. Uudistusten johdosta Tampereen seudun joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat olleet erittäin voimakkaassa kasvussa. Ennen uudistuksia vuotuinen matkustajamäärä oli noin 40 miljoonaa ja vuonna 2025 tullaan ylittämään 55 miljoonan matkustajan raja. Joukkoliikenteen hyvästä kehityksestä huolimatta tavoitteena oleva liikenteen päästöjen vähentäminen on erittäin haasteellista saavuttaa.

Matkustajamäärän voimakas kasvu on seurausta palvelutarjonnan parantamisesta sekä kaupunkiseudun kasvusta joukkoliikennekäytävälle. Matkustajamäärän kasvuun on vastattu tarjontaa lisäämällä lisäten samalla mahdollisuuksia kasvavalle kysynnälle. Tätä joukkoliikenteen positiivista kierrettä on haastanut 2020-luvun alkupuolen voimakas energian hinnan nousu ja inflaatio, mitkä ovat nostaneet joukkoliikennepalvelun kustannuksia merkittävästi. Talouden tasapainottamiseksi joukkoliikenteen lipunhintoja on nostettu vuodesta 2021 keskimäärin noin 17 prosenttia.

Talouden näkökulmasta voidaan todeta positiivisesti, että kustannustason nousu on tasaantunut ja matkustajamäärän ennustetaan edelleen kasvavan. Tampereen kaupungin talouden tasapainottaminen vaikuttaa vuosina 2026-2029 joukkoliikenteen kehittämiseen. Matkustajamäärän kasvun varmistamiseksi on lisättävä palveluja siellä missä kasvua on ja vastaavasti palveluja on vähennettävä siellä, missä kysyntää ei ole riittävästi. Myös lipun hintoja on nostettava sekä inflaation johdosta että talouden tasapainottamiseksi lähivuosina.

Ratikan rakentaminen etenee kohti Pirkkalan Partolaa ja Ruotulaa. Näillä alueilla joukkoliikenteen kysyntä on pääosin riittävää ratikalle. Ratikan laajentuminen lisää joukkoliikenteen käyttömenoja etupainoisesti, minkä vuoksi riittävän kysynnän varmistaminen heti alkuun on tärkeää.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2026 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat päivitettävään kaupunkistrategiaan ja sen pohjana olevaan Ilmari Nurmisen pormestariohjelmaan. Toiminnan tavoitteet valmistuvat pormestarin talousarvioesitykseen. Kaupunginhallituksen 12.5.2025 linjaamat toiminnan painotukset otetaan huomioon tavoitteiden valmistelussa. Joukkoliikennelautakunnan osalta painotuksissa korostuu erityisesti joukkoliikenteen laadun parantaminen edistämällä superbussien käyttöönottoa.

Talous

Joukkoliikenteen toimintakate vahvistuu talousarvioesityksessä 0,7 milj. euroa. Talousarvioesitys sisältää osana talousohjelmaa esitetyt menojen lisäykset ja vähennykset. Tulojen kasvu on yhteensä 1,9 milj. euroa sisältäen joukkoliikenteen matkustuksen kasvusta aiheutuvan lipputulojen 1,6 milj. euron kasvun. Talousarvioesitykseen on sisällytetty arvonlisäveron lasku 14 prosentista 13,5 prosenttiin. Se lisää lipputuloja 0,3 milj. euroa. Lipun hintoja ei muuteta.

Menot lisääntyvät 1,3 milj. euroa. Menot lisääntyvät kustannustason noususta johtuen 1,5 milj. euroa ja matkustuksen kasvun aiheuttamiin palvelutarjonnan lisäyksiin on talousarvioesitykseen sisällytetty noin 0,3 milj. euroa. Autonomisen liikenteen pilottiin on varattu ensi vuodelle 0,1 milj. euroa ja muita lisäyksiä on noin 0,3 milj. euroa. Talouden tasapainottamiseksi joukkoliikenteen palveluja leikataan noin 1,0 milj. eurolla kohdentamalla liikennetarjontaa paremmin kysyntään muun muassa koulujen loma-aikoina ja muutoin ruuhka-aikojen ulkopuolella. Linjan 103 liikennöinnin Tampereen keskustasta Tampere-Pirkkalan lentoasemalle lähteville ja saapuville lennoilla loppuu elokuussa 2026 nykyisen liikennöintisopimuksen päättyessä. Menoja kasvattaa myös palkankorotusten arvioitu vaikutus sekä sisäiset vuokrien muutokset.

Tampereen Raitiotie Oy:lle maksettavan raitiotievastikkeen suuruus on 36,3 milj. euroa. Vastikkeesta joukkoliikennelautakuntaan kohdistuu 15,5 milj. euroa (varikkovastike, kalustovastike ja kolmasosa hallintovastikkeesta) ja yhdyskuntalautakuntaan 20,8 milj. euroa (infra-vastike ja kaksikolmasosa hallintovastikkeesta).

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2025	TA 2026
Toimintatulot			
Myyntitulot	65 844	67 523	69 423
Maksutulot	101	155	155
Tuet ja avustukset	6 479	6 220	6 220
Muut toimintatulot	1 515	545	545
Toimintatulot yhteensä	73 940	74 443	76 343
Valmistus omaan käyttöön	15	20	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-1 579	-1 785	-1 819
Palvelujen ostot	-91 386	-95 555	-96 544
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-126	-98	-98
Avustukset	-2	0	0
Vuokramenot	-14 372	-15 792	-15 987
Muut toimintamenot	-72	-61	-61
Toimintamenot yhteensä	-107 522	-113 270	-114 509
Toimintakate	-33 582	-38 827	-38 166
Poistot ja arvonalentumiset	-269	-190	-190
Tilikauden tulos	-33 849	-39 017	-38 356
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-33 849	-39 017	-38 356

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2025	TA 2026
Investointimenot	-15	-500	0
Rahoitusosuudet	5	0	0
Nettoinvestoinnit	-11	-500	0

Sitovat erät

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Joukkoliikennelautakunta	76 343	-114 509	-38 166

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palveluryhmä vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulle. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tariffisuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkosta sekä joukkoliikenteen viestinnästä ja markkinoinnista.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä on tehty useita palvelutarjontaa kehittäviä uudistuksia vuodesta 2021 lähtien. Ratikkaliikenteen käynnistymisen Lentävänniemeen 7.1.2025 alkaen myötä ratikan vuonna 2016 päätetty kokonaisuus valmistui ja muu joukkoliikennelinjasto on uudistettu tukemaan tätä kehitystä. Uudistusten johdosta Tampereen seudun joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat olleet erittäin voimakkaassa kasvussa.

Matkustajamäärän voimakas kasvu on seurausta palvelutarjonnan parantamisesta sekä kaupunkiseudun kasvusta joukkoliikennekäytävälle. Joukkoliikenteen kasvua tavoitellaan jatkossakin huolimatta talouden tasapainottamistoimenpiteistä, jotka vaikuttavat joukkoliikenteen kehittämiseen. Nykyistä tarjontaa tullaan kohdistamaan enemmän kysynnän mukaisesti, mikä tukee kasvua mutta toisaalta aiheuttaa palvelujen heikentymistä ajankohtina tai alueilla, joilla kysyntää ei ole. Talousarvioesityksen mukaisesti linjan 103 liikennöinti Tampereen keskustasta Tampere-Pirkkalan lentoasemalle lähteville ja saapuville lennoilla loppuu elokuussa 2026 nykyisen liikennöintisopimuksen päättyessä.

Viime vuosien suurten lipun hintojen korotusten johdosta vuodelle 2026 ei esitetä korotuksia talouden tasapainottamistarpeesta huolimatta. Vuodelle 2027 suunniteltujen lipun hintojen korotuksiin liittyen tehdään suunnittelua korotusten kohdentamisesta.

Ratikkaliikenteen rakentaminen on Pirkkalan Partolan ja Ruotulan välillä jatkuu ja joukkoliikenne valmistautuu suunnittelussa liikenteen avaamiseen vuonna 2028 tekemällä Pirkkalan linjastosuunnittelua ensi vuonna. Osana linjastosuunnittelua on tarkoitus toteuttaa Hervannassa autonomisen liikenteen pilotti, jossa tavoitteena on liikennöidä yhdellä robottibussilla ilman turvakuljettajaa. Autonomisen liikenteen suurin potentiaali tunnistetaan tällä hetkellä liityntäliikenteenä.

Palvelujen toimintamenot

Palvelu	Toimintamenot, 1 000 euroa)	Suoritemäärä	Yksikkökustannus, euroa/ suorite
Asiakaspalvelu	539		
Asiantuntijapalvelu	2 995		
Bussiliikenne **)	81 098	54 600 000	1,49
Ratikkaliikenne	22 409		
Joukkoliikennepalvelu	3 716		
Muu liikenne ***)	2 134	266 000	8,02
Junaliikenne	1 067		
Kaupunkipyörät	635		
Yhteensä	114 592		

*) Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 83 te

**) Suoriteyksikkönä matkustajamäärä (koko Nysse -joukkoliikenne)

***) Suoriteyksikkönä asukasmäärä

Bussiliikenteessä matkustajamäärän kasvu korreloi suoraan palvelun tarpeeseen.
Muussa liikenteessä asukasmäärän kasvu lisää myös palvelun tarvetta.

Talous

Käyttötalous (1 000 euroa)	Muutettu	
	TA 2025	TA 2026
Toimintatulot	74 443	76 343
Toimintamenot *)	-113 625	-114 872
Toimintakate	-39 182	-38 529
Poistot		
Tilikauden tulos		
*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)		
Investoinnit (1 000 euroa)	Muutettu	
	TA 2025	TA 2026
Investointimenot	-500	0